

Mandskabsbarakker ved Bette Berlin. Efter krigen anvendt til flygtningelejr.

1. BETTE BERLIN

Syd for Fræer ligger resterne af en stor, tysk radarstation. Herfra kunne besættelsesmagten overvåge luftrummet i 100 km's omkreds. Det tyske navn for radaren var "Lindwurm", men de lokale kaldte området "Bette Berlin".

Efter krigen blev "Bette Berlin" omdannet til flygtningelejr for civile tyskere, der var flygtet fra de fremrykkende russiske styrker og var endt i Danmark. I sommeren 1946 husede lejren 2000 flygtninge, hvoraf to trediedele var piger og kvinder. De fleste beboere af hankøn var enten drenge eller gamle mænd.

2. HOLLANDSHUS

Den 17. august 1943 blev en gruppe modstandsfolk angrebet af tyske soldater ved Hollandshus. Modstandsgruppen var på vej til Aalborg med våben, de havde modtaget fra luften ved Madum Sø. Træfningen kostede Niels Erik Vangsted livet, mens Poul Edvin Kjær Sørensen blev taget til fange, dømt ved en tysk krigsret og henrettet.

De to drab førte til folkestrejkerne i bl.a. Aalborg. Resultatet blev, at den danske regering gik af den 29. august, og samarbejdspolitikken med tyskerne ophørte.

På Buderupholmvej nord for Skørping finder vi tre mindsten for træfningen.

Fra mindstenene kan man gå en lille rundtur bag om Hollandshus mod Skørping Privathospital og se rækker af flyverskjul, der er gravet ud i kanten af grusvejen. Her kunne tyskerne gemme deres biler for allierede flyvere.

3. SKØRPING PRIVATHOSPITAL

Under krigen var tyske soldater indkvarteret på Skørping Skole. De anvendte i det daglige køkkenet på det, der dengang var Skørping Tuberkulosesanatorium. Samtidig var sanatoriet hovedkvarter for den lokale modstandsgruppe. Maskinmester Emanuel Rasmussen sørgede for at organisere arbejdet og skjule våben og sprængstoffer på sanatoriet.

4. LYTTEPOSTEN OG TYSKERSTENEN

En næsten overgroet brolægning på toppen af Sønderkol er i dag et af de eneste spor af lytteposten i Rebild Bakker, hvorfra tyske soldater overvågede flytrafik i området. Her havde de nogle få træbarakker, som blev revet ned efter krigen. I slugten mellem Nørrekol og Sønderkol ligger et andet minde: en stor sten med inskriptionen "Zum Andenken. Flug-Wache. Rebild 1940". Den stod i sin tid på toppen, men blev væltet ned i slugten af lokale borgere efter krigen.

5. FLYVERSTENEN I REBILD OG NEDKASTNINGSCHEFEN

En af de vigtigste opgaver for modstandsbevægelsen var at modtage og fordele våben og andet udstyr, som engelske flyvere kastede ned. Arbejdet blev ledet af den legendariske nedkastningchef Jens Toldstrup, som havde et netværk af flere hundrede modstandsfolk til at løse opgaven. Næsten 70 allierede flyvere mistede livet

under nedkastningerne. Et markant kapitel i Besættelsestidens historie, som mindes i Rebild Bakker.

6. MADUM SØ

Markerne mellem Akselterp og Madum Sø var et af de første steder i Danmark, hvor allierede fly nedkastede agenter, våben, sprængstof og radioudstyr til modstandsbevægelsen. Pladsen blev kun brugt tre gange i sommeren 1943, for den sidste

nedkastning blev opdaget af tyske soldater og endte med den dramatiske ildkamp ved Hollandshus. En mindesten ved Madum Søvej fortæller om begivenhederne.

7. FLYVERSTENEN I TORSTEDLUND

Nær Nørlund Savværk står Flyverstenen, et mindesmærke over et britisk bombefly, der styrtede ned her den 20. april 1945 efter et angreb på tyske ubåde i Kattegat. Alle 11 besætningsmedlemmer omkom, og i første omgang blev deres lig skjult i en massegrav af tyskerne. I oktober 1945 indviede lokale borgere mindesmærket, hvor en propel fra flyet var fastgjort.

Indvielse af Flyverstenen i Torstedlund Skov den 6. oktober 1945.

8. AARESTRUP KIRKEGÅRD

Først i juni 1947 blev massegraven med de britiske flyvere fundet i Torstedlund Skov af en skovarbejder. Den 22. juni blev de bisat på Aarestrup kirkegård i overværelse af over 600 personer. Historien var dog ikke slut hermed. I februar 1948 ankom en britisk officer til Aarestrup og forlangte, at fire af de 11 kister blev gravet op og placeret i en anden rækkefølge, der fulgte besætningens militære rangorden. Trods protester fra sognepræsten blev opgaven udført af kirkens graver.

9. FLYVERSKJUL, STABELPLADSEN, ARDEN

Engelske og amerikanske jagerfly kunne ved hjælp af ekstra brændstoftanke nå frem til Jylland, hvor flyene angreb tyske tropper, tog eller køretøjer. Piloterne havde frie hænder til at angribe alt, hvad de fandt af egnede mål på jorden. Et tysk modtræk var at gemme og camouflere køretøjer under skovens trækroner.

Flere steder i Rold skov kan man i dag stadig se disse gemmesteder som en eller flere fordybninger i jordbunden. Et eksempel findes nord for Arden ved Stabelpladsen for enden af Skovvej.

10. JERNBANESABOTAGE, MOSSKOV

Den jyske længdebane var afgørende for tyskernes transport af materiel og soldater til Norge. Besættelsesmagten udbyggede jernbanen til to spor, så den kunne klare trafikken. Store troppe- og varetransporter passerede næsten dagligt forbi stationerne i Skørping og Arden, hvorfra der blev afsendt træ til bl.a. tyskernes forsvarsbyggeri langs den jyske vestkyst.

Jernbanen var derfor et af modstandsbevægelsens hovedmål, og den blev skarpt bevogtet. Gennem Rold Skov var bevogtningen ekstra fintmasket. Modstandsbevægelsen forsøgte ved en enkelt lejlighed i marts 1945 at afspore et tog ved Mosskov, men det mislykkedes, da sprængladningerne ikke virkede.

11. NEDKASTNING AF AGENTER, HORNUM SØ

Natten mellem den 11. og 12. marts 1943 sprang fire agenter ud med faldskærm fra et britisk fly vest for Hornum Sø. De landede sikkert, men deres medbragte cykler gik tabt. Blandt de fire var den senere modstandschef Flemming B. Muus og Paul Jensen, der med base i Aalborg blev leder af Madum Sø-gruppen.

Nedkastningen var blot den anden, hvor agenter, uddannet i England, blev landsat i Danmark for at organisere og lede den gryende modstandsbevægelse.

Cyklerne og deres faldskærme blev fundet og konfiskeret af dansk politi.

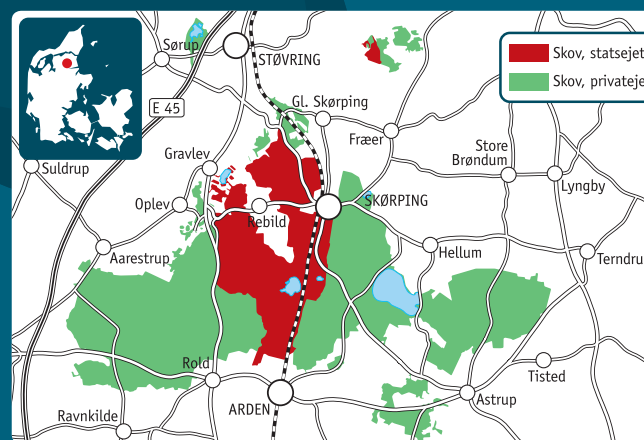
ANDRE FOLDERE OM ROLD SKOV

- "Rold Skov" (Naturstyrelsens folder nr. 114)
- "Rebild Bakker" (Naturstyrelsens folder nr. 24)
- "Rold Skov Oversigtskort" (Rold Skov Natur- og Kulturcenter)
- "Madum Sø, Langmosen og Store Blåkilde" (Rold Skov Natur- og Kulturcenter)
- Villestrup Å Ruten (lokal cykelrute 117)
- Hærvejene i Nordjylland

På www.nst.dk og www.roldskov.info finder du specialkort over Rold Skovs MTB-ruter, orienteringsruter, rideruter, skiruter, lejrpladser og kanofaciliteter. Her er også forslag til ture i skoven.

STIGUIDE HIMMERLAND APPEN

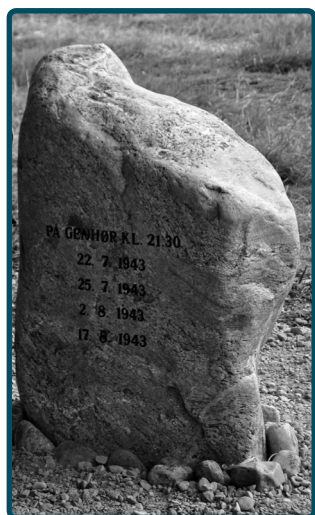
Appen har forslag til ture og fortællinger om spændende steder. Fungerer med GPS, så du altid kan se, hvor du er. Hent den i App Store eller Google Play.

Rold Skov Natur- og Kulturcenter
Østergade 21
9510 Arden
Tlf. 23 33 50 88
projektleder@roldskov.info
www.roldskov.info

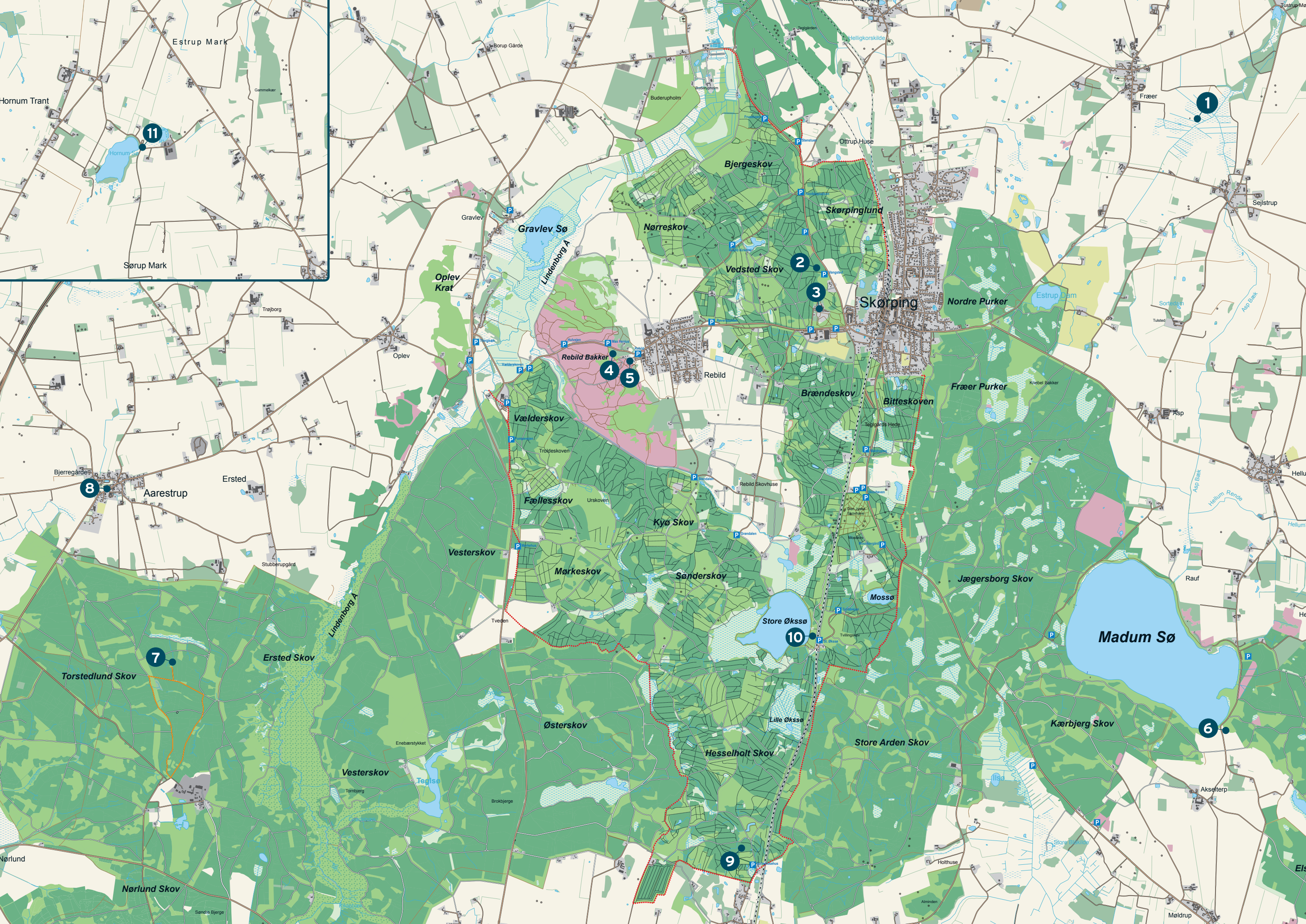
Udarbejdet i august 2017 af Rold Skov Natur- og Kulturcenter i samarbejde med de lokalhistoriske arkiver i Skørping, Støvring og Arden samt Aarestrup Sogns Menighedsråd.

BESÆTTELSESTIDEN I ROLD SKOV

Mindesten ved Madum Søvej.

11

1

2

3

4

5

8

7

9

10

6